

8

GALERIE ZYΓΟΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ 1965

ΕΚΘΕΣΙΣ

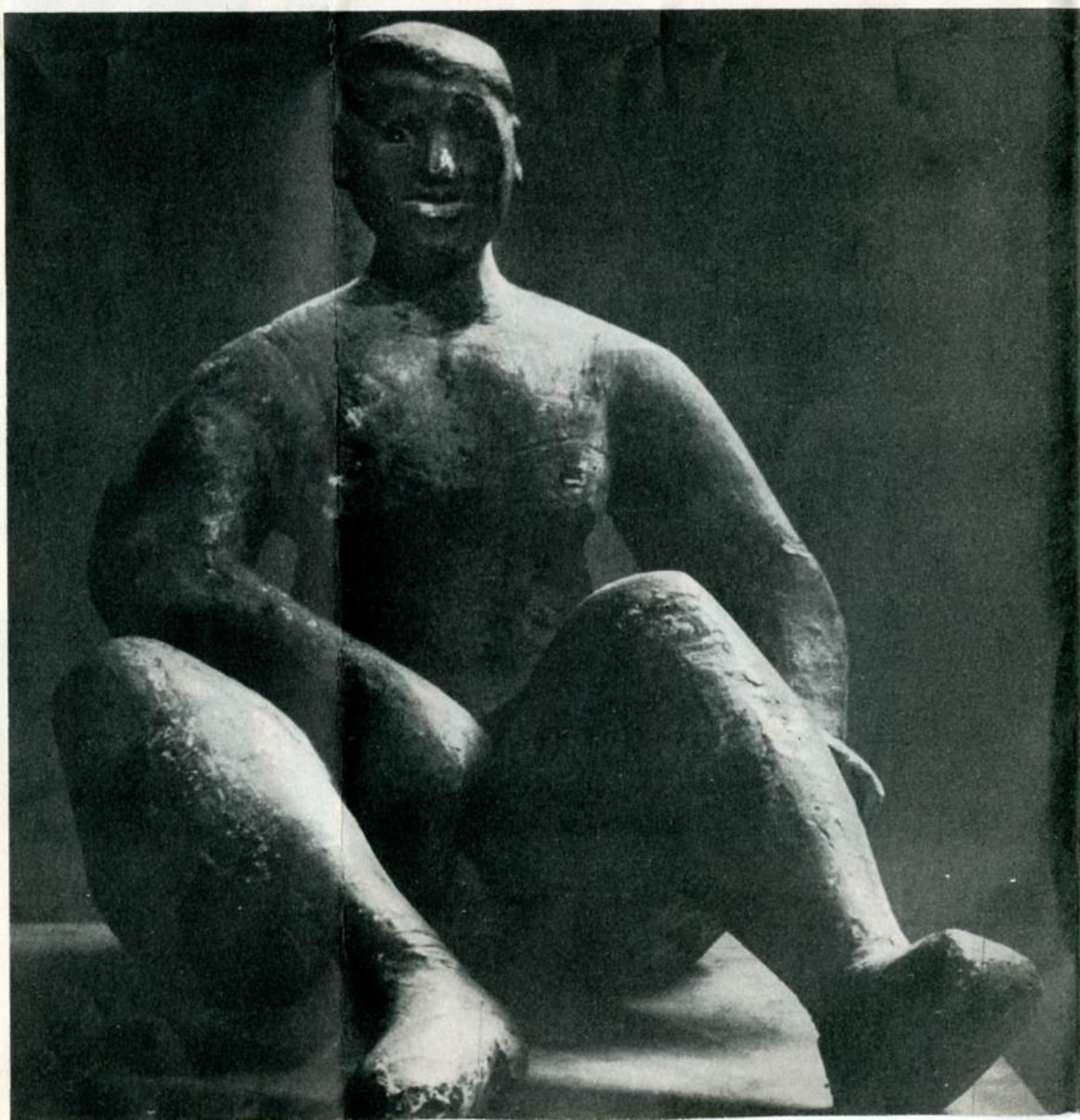

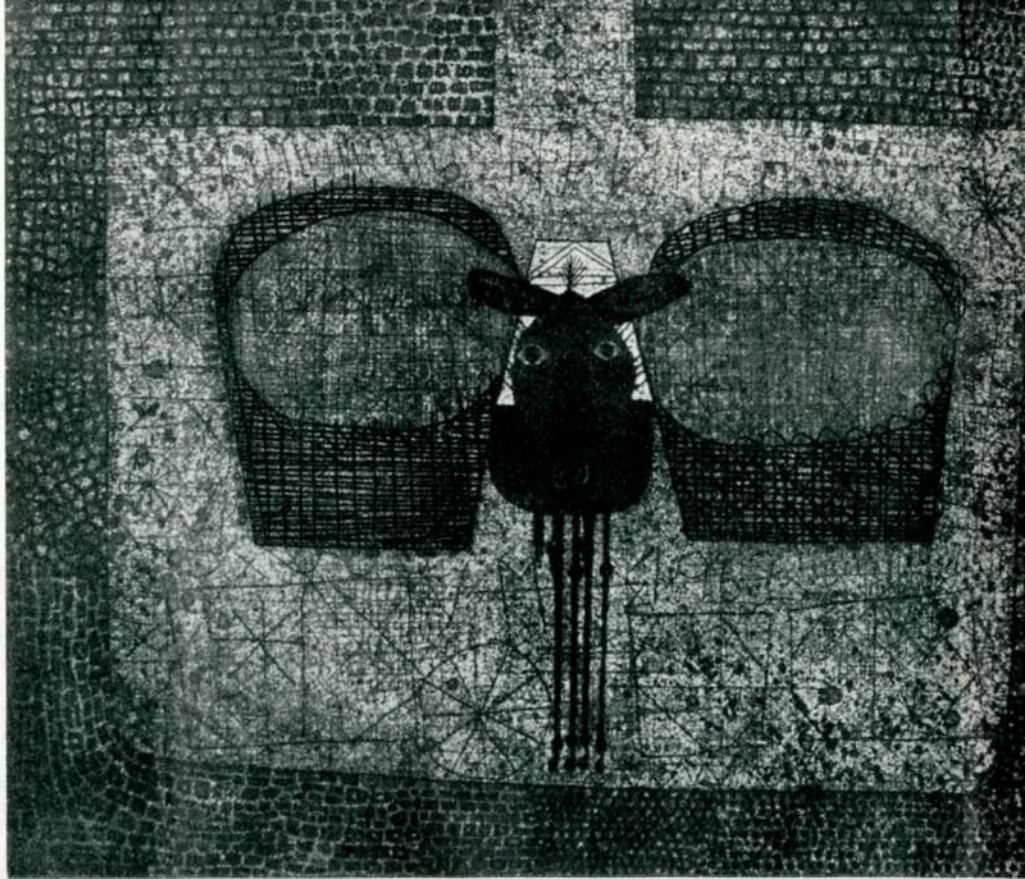
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

KOSTA ANGELI-RADOVANI:
'Απεικόνισμα προσώπου L.B.

KOSTA ANGELI-RADONANI:
Ντούνια Ι

VLADIMIR MAKUC : 'Ο γάιδαρος

Όσο η πλούσια και καρποφόρα συνεργασία των δύο γειτονικών και φιλικών κρατών, της Γιουγκοσλαβίας και της Ελλάδας, στο μορφωτικό πεδίο γίνεται πιο δυναμική, τόσο ξυπνά περισσότερο το άμοιβαίο ενδιαφέρον για την πιο συστηματική και βαθύτερη μελέτη των διάφορων σύγχρονων καλλιτεχνικών κινήσεων στις βόρειες και νότιες περιοχές των Βαλκανίων.

Το ελληνικό κοινό είχε ήδη την ευκαιρία να γνωρίσει τη ζωγραφική και τη χαρακτική των Γιουγκοσλαύων σε διάφορες ομαδικές Έκθεσεις. Αυτή τη φορά παρουσιάζουμε το έργο μόνο τριών καλλιτεχνών μας, του ζωγράφου Vladimir Veličkonić, του γλύπτη Kosta Angeli - Radovani και του χαρακτή Vladimir Makuc. Πρόκειται για τρεις μικρές χωριστές εκθέσεις που, αντίθετα απ' τις προηγούμενες, εικονογραφούν πληρέστερα την προσωπικότητα κάθε καλλιτέχνη. Ένώ οι μαρτυρίες τους διαφέρουν, (ό καθένας απ' τους τρεις αντιπροσωπεύει στο δικό του είδος μία ιδιαίτερη καλλιτεχνική προσωπικότητα), όλοι τους εντάσσονται μέσα στα πλαίσια της σύγχρονης παραστατικής τέχνης πλουτισμένης με πλήθος νέες παραλλαγές που τείνουν προς εξπρεσιονιστικές εκφράσεις.

Ο Veličkonić ανήκει σε μίαν αξιόλογη ομάδα ζωγράφων του Βελιγραδίου, της νεώτερης γενιάς, που σαφώς επηρεάζουν την σύγχρονη καλλιτεχνική ζωή της πρωτεύουσας. Είναι ζωγράφοι που παρακινημένοι από μία φυσική κι' ελευθερωμένη περιέργεια προχωρούν πέρα απ' το όνειρο και ζητούν την εμπνευσή τους μέσα στον πλούτο του κόσμου της φαντασίας, της φαντασίωσης και του υπαρρεαλισμού. Μερικοί απ' αυτούς παρ' όλο ότι απασχολούνται με τα προβλήματα του μοντέρνου ανθρώπου, τους τραυματισμούς, τους ξαφνικούς του εφιάλτες, τους εξωλογικούς του ένθουςιασμούς, ξαναγυρίζουν στα ήρεμα και λεπτομερικά μέσα των παλιών δασκάλων. Κι' όμως ο Veličkonić φανερώνεται μέσα απ' το έργο του σαν ένας καλλιτέχνης του καιρού του. Χρησιμοποιεί παράλληλα τρόπους κλασσικούς και μοντέρνους, τις αιθέριες αποχρώσεις του glasis, και τις ανάγλυφες πινελιές πάνω στην φρέσκια και πηχτή ύλη. Ζωγραφίζει τις θλιβερές αναμνήσεις μιάς παιδικής ηλικίας που διακόπηκε βίαια απ' τον πόλεμο, μ' ένα τρόπο επιβλητικό που προειδοποιεί και απειλεί. Μπροστά στους μακρινούς και βαθειούς του ορίζοντες καταρρέουν μ' ένα δραματικό ρυθμό άκρωτηριασμένα κορμιά, σπασμένα σκιάχτρα, σε σχήμα που κάποτε θύμιζε το σχήμα του ανθρώπου. Είναι παιδιά πνιγμένα από ένα απρόσμενο κατακλυσμό ή τοπεία μουγγά κι' έρημα γεμάτα ψόφια πουλιά. Αυτές οι φριχτές εικόνες που είναι και καταγγελίες, γίνονται σύγχρονα προσευχές και προτροπές πλεγμένες στα φόντα των μεγάλων γκριζόασπρων πινάκων όπου συναντάμε καμιά φορά σά σύμβολο μιά πινελιά από δυνατό χρώμα. Τις περισσότερες φορές είναι ένας τόνος κόκκινος ή γαλάζιος.

Το δράμα του κόσμου στον Radovani, ενός απ' τους πιο γνωστούς γλύπτες του Zagreb, είναι αισιόδοξο. Σαν κύριο θέμα του έχει την ανθρώπινη μορφή ή πιο συγκεκριμένα τη γυναικεία μορφή. Οι προτομές και τα γυνά του σε φόρμες συγκεντρωμένες και σαρκώδεις με διάφορες ανεπιτήδευτες στάσεις, δρθίες ή καθιστές, είναι φαινομενικά στατικές, αλλά άκτινοβολούν έναν εσωτερικό δυναμισμό. Μιά πρωτεύεική ενέργεια κυκλοφορεί μέσα στην κλειστή φόρμα πλουτίζοντάς την με μιά ζωντανή και γεμάτη υγεία δύναμη που απλώνεται σ' όλες τις επιφάνειες και τις κοιλότητες. Μέσα απ' αυτή τη ζωτική δύναμη που πάλλεται στις πυκνές και μονοκόμματος φόρμες των χάλκινων και πήλινων έργων του, γίνεται δυνατή η αισθητική μετάθεση.

Σ' ένα στυλ απλό, με τονισμένη την αίσθηση της ύλης και ένα λαμπρό ψυχολογικό χαρακτηρισμό, τα πορτραίτα του Radovani είναι απ' τα καλύτερα του είδους στη σύγχρονη Γιουγκοσλαβική τέχνη.

Η γλυπτική του Radovani, δουλεμένη σε πλατεία επίπεδα, ελαφρά σχηματοποιημένη και ποιητικά εκφραστική, ξεκινά απ' τη φύση και συνοψίζει την πείρα των αλληλέλληλων εποχών της Ιστορίας για να τη συνδυάσει με τη σύγχρονη πλαστική έκφραση. Το καλλιτεχνικό του μήνυμα είναι διαυγές, εξευγενισμένο απ' την αγάπη, και πάνω απ' όλα βαθύτατο ανθρώπινο.

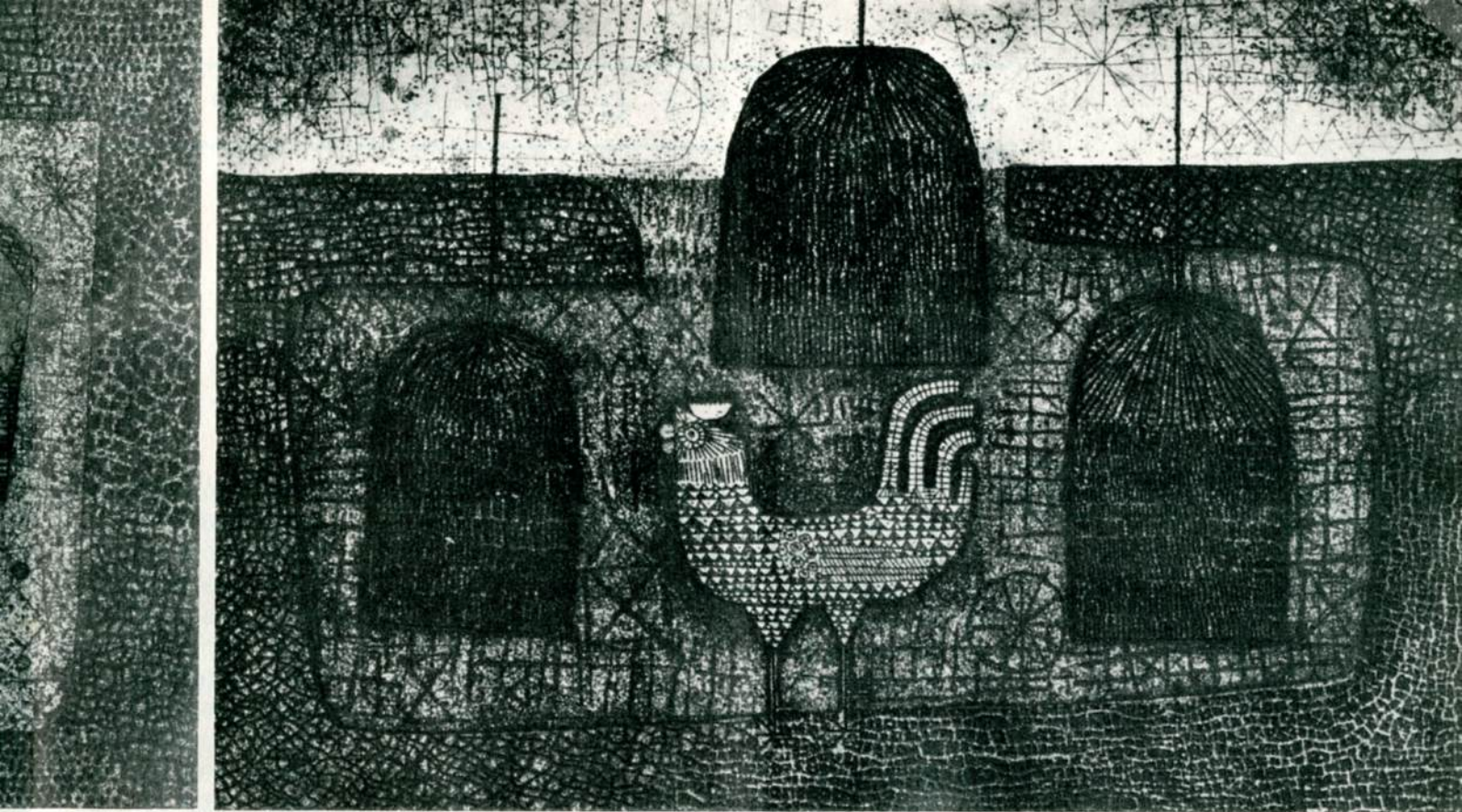
Ο Σλοβάκος χαρακτή Makuc έχει αποκτήσει μέσα σ' ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα μιά σημαντική φήμη στο τόπο του και το εξωτερικό. Κι' αυτός ξεκινά απ' την πραγματικότητα, ιδιαίτερα απ' τ' ασβεστολιθικά όροπέδια της Ιστρία. Χωρίς να έπιμένει στις λεπτομέρειες μεταφέρει τη ρεαλιστική όψη των πραγμάτων σε μιά απλοποιημένη εικόνα. Η επιφάνειά του έχει μιά διάσταση χωρίς πλάνα και προοπτική. Απομονώνει τα σχετικά στοιχεία χρησιμοποιώντας το παιχνίδι του φωτός και της σκιάς, παραλλαγή μιάς κυβελωτής τεχνικής, με μέσα την άπειρη χάρση και με προϋπόθεση την άμοιβαία τους ισορροπία.

Οι παλιωμένες προσόψεις των ψαράδικων σπιτιών, τα ρυτιδωμένα πρόσωπα των λιγνών γυναικών, ο τσακισμένος κάτω απ' το φορτίο γάιδαρος, χαμένος κάπου στο χώρο, κι' ο κόκκορας σε λαογραφική απόδοση, παρουσιάζονται με αγάπη. Μιά αγάπη που χρωματίζεται από λίγη πικρή νοσταλγία αλλά και από μιά μεγάλη κατανόηση γι' αυτό το « μικρό κόσμο » και για τα « φτηνά κι' άσημαντα πράγματα ». Πέρα από κάθε εικονογραφική πρόθεση ο Makuc ανάγει τη χαρακτική, με μιά τέλεια τεχνική έκτέλεση, σε ένα σύνολο από σύμβολα με απρόσμενα γεωμετρικά σημάδια. Οι επιφάνειές του, διακριτικά λυρικές και τις περισσότερες φορές μονόχρωμες, με όλες τις θερμές αποχρώσεις του φαιού, μας φανερώνουν το ποιητικό του δράμα από ένα κόσμο που του είναι τόσο οικείος και αγαπητός.

Η έκθεση αυτή παρουσιάζοντας μόνο μιά απ' τις διάφορες όψεις της Γιουγκοσλαβικής τέχνης, δέ φωτίζει βέβαια όλόκληρη την έκτασή της, εισδύει όμως με τις διαπεραστικές της ακτίνες μέχρι τον πυρήνα της, αποδεικνύοντας μερικές απ' τις κύριες άρετές της.

Draga Panic

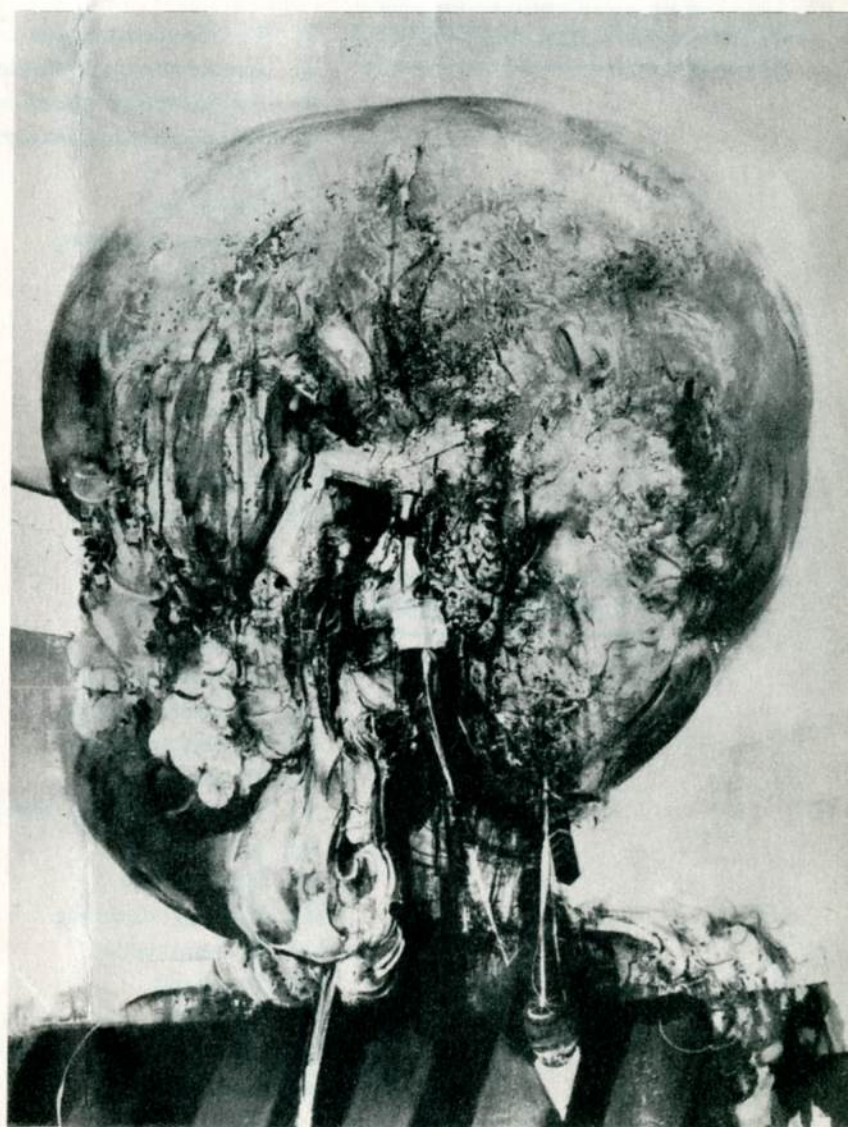
Διευθυντής του Μουσείου
Σύγχρονης Τέχνης του Βελιγραδίου

VLADIMIR MAKUC: 'Ο πετεινός

VLADIMIR VELIČKOVIĆ: 'Η πτώσις Ι

VLADIMIR VELIČKOVIĆ: 'Η κεφαλή

Κ Α Τ Α Λ Ο Γ Ο Σ   Τ Ω Ν   Ε Ρ Γ Ω Ν

VLADIMIR VELIČKOVIĆ

1) Τὸ μεγάλο σκιάχτρο I	έλαιογραφία	1962	245 X 145	έκ. μ.
2) Τοῦ μεγάλου πουλιοῦ ὁ θάνατος	»	1963	240 X 140	» »
3) Τὸ μεγάλο σκιάχτρο II	»	1963	240 X 140	» »
4) Ὁ φρουρός (ὁ σκοπὸς)	»	1964	215 X 135	» »
5) Ὁ φοροεισπράκτωρ	»	1964	215 X 135	» »
6) Ἡ πτώσις I	»	1964	240 X 140	» »
7) Ἡ πτώσις II	»	1964	240 X 140	» »
8) Τὸ μεγάλο σκιάχτρο III	»	1964	240 X 140	» »
9) Τὸ πήδημα	»	1964	71 X 51	» »
10) Ἡ κεφαλὴ	»	1964	85 X 61	» »
11) Τοπίο τῶν νεκρῶν πουλιῶν	»	1964	54 X 73	» »

KOSTA ANGELI-RADOVANI

1) Μία ἰσορροπίστρια	ἐξ ὀρειχάλκου	1953	65	έκ. μ.
2) Ἀπεικόνισμα προσώπου L. B.	»	1953	26	» »
3) Ἀπεικόνισμα προσώπου K. P.	»	1954	24	» »
4) Ἀπεικόνισμα προσώπου L.J. K.	»	1957	28	» »
5) Ντούνια I	»	1957	50	» »
6) Μητρότης	»	1957	73	» »
7) Κορμὸς σώματος	»	1959	78	» »
8) Μορφὴ I	»	1959	24	» »
9) Μορφὴ II	»	1960	33	» »
10) Κόρη καθημένη	»	1961	39	» »
11) Ντούνια II	»	1961/62	63	» »
12) Μορφὴ III	»	1963	26	» »
13) Μορφὴ IV	»	1963	27	» »
14) Μορφὴ V	»	1964	26	» »
15) Κόρη καθημένη	»	1964	42	» »

VLADIMIR MAKUC

1) Ὁ πετεινὸς	γκραβούρα ὕδατογρ.	1961	32 X 49	έκ. μ.
2) Τὸ βῶδι	»	1961	32 X 49	» »
3) Ἡ γυναίκα	»	1961	41,5 X 49,5	» »
4) Τὸ καμένο σπίτι	»	1961	34,5 X 49	» »
5) Τὸ καμένο σπίτι	»	1962	33 X 39	» »
6) Ὁ γαϊδαρός	»	1962	38,5 X 49	» »
7) Τοπίον τῆς Μακεδονίας	»	1962	39 X 49	» »
8) Ὁ πετεινὸς	»	1962	27,5 X 49	» »
9) Πουλερικὸν	»	1962	36,5 X 44	» »
10) Μαῦρος πετεινὸς	»	1962	33 X 34,5	» »
11) Τὸ κοριτσάκι	»	1962	33 X 34,5	» »
12) Γυναίκες	»	1963	49 X 64,5	» »
13) Τὸ βῶδι	»	1963	49 X 64,5	» »
14) Ἡ γυναίκα μὲ τὸ στεφάνι	»	1964	58,5 X 47	» »
15) Πουλιὰ	»	1964	38,5 X 49	» »

VLADIMIR VELIČKOVIĆ

Ζωγράφος και αρχιτέκτων, γεννηθείς εις Βελιγράδιον τὸ ἔτος 1935. Ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς Ἀρχιτεκτόνων τοῦ Βελιγραδίου. Αὐτοδίδακτος ὡς ζωγράφος. Ὑπῆρξε συνεργάτης κατὰ τὰ ἔτη 1962 καὶ 1963 εἰς τὸ ἐπιχορηγούμενον ἐργαστήριον τοῦ διακεκριμένου ζωγράφου Κρίστο Χεγκέντουςιτς. Ἐξέθεσε ἔργα του εἰς Βελιγράδιον (1963) καὶ εἰς Λιουμπλιάναν (1964). Μορφωτικὰ ταξίδια: εἰς Γαλλίαν, Ἀγγλίαν, Ἰταλίαν καὶ Βελιγράδιον. Ἐργάζεται ὡς ἀρχιτέκτων εἰς μελέτας καὶ ἀσχολεῖται μὲ προβλήματα πολεοδομικά.

ΒΡΑΒΕΙΑ. Τὸ ἔτος 1961 ἔλαβε τὸ Ἴον βραβεῖον εἰς τὸν διαγωνισμόν διὰ τὴν ἀναστήλωσιν τοῦ φρουρίου τοῦ Σμεντέροβο. Τὸ ἔτος 1962 βραβεῖον ζωγραφικῆς καὶ βραβευθὲν ἔργον τὸ ὅποιον ἠγοράσθη εἰς Ριέκαν κατὰ τὴν 2αν Μπιεννάλε τῶν νέων· τὸ ἔτος 1963 βραβεῖον ζωγραφικῆς εἰς τὴν Ὁμαδικὴν Ἐκθεσιν (Salon) τοῦ Ὀκτωβρίου εἰς Βελιγράδιον καὶ 2ον βραβεῖον εἰς τὴν Γιουγκοσλαυκὴν 1ην Τριεννάλε Σχεδίου εἰς τὸ Σομπόρ· τὸ ἔτος 1964 βραβεῖον ζωγραφικῆς εἰς τὴν 2αν Τριεννάλε εἰς Βελιγράδιον. Ὁ Veličković κατοικεῖ εἰς Βελιγράδιον, ὁδὸς Κοσμάσκα 41.

KOSTA ANGELI-RADOVANI

Γλύπτης καὶ χαράκτης, γεννηθείς εἰς Λονδίον τὸ ἔτος 1916. Ἔλαβε τὸ δίπλωμα εἰς τὴν Ἀκαδημίαν «Μπρέρα» τοῦ Μιλάνου τὸ ἔτος 1938, ἐν συνεχείᾳ ἠκολούθησε σειρὰν ἐιδικῶν παραδόσεων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Ζάγκρεμπ. Ἐξέθεσε ἔργα του εἰς Ζάγκρεμπ (1952) καὶ τὸ ἔτος 1963 εἰς Βελιγράδιον, Νόβι Σάντ, Σκόπια καὶ Ὀχρίδα. Μορφωτικὰ ταξίδια εἰς: Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Ἑλβετίαν, Βέλγιον, Ἀγγλίαν καὶ Ἡνωμένας Πολιτείας Ἀμερικῆς. Τὸ ἔτος 1957 δημοσιεύεται μία συλλογὴ τῶν ἔργων του: «ὀκτὼ λιθογραφίαι». Ἀσχολεῖται ἐπίσης μὲ τὴν κριτικὴν τῶν πλαστικῶν τεχνῶν.

ΒΡΑΒΕΙΑ. Τὸ ἔτος 1949 ἔλαβε βραβεῖον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως· Ἴον βραβεῖον τὸ ἔτος 1961 εἰς τὴν ἔκθεσιν: Ὁ Ἄγων Ἐθνικῆς Ἀπελευθερώσεως εἰς τὰ ἔργα τῶν Γιουγκοσλαύων καλλιτεχνῶν· τὸ ἔτος 1963 βραβεῖον γλυπτικῆς εἰς τὴν III Ὁμαδικὴν Ἐκθεσιν (Salon) τοῦ φθινοπώρου εἰς Σομπόρα· τὸ ἔτος 1964 βραβεῖον τῆς πόλεως Ζάγκρεμπ καὶ βραβεῖον γλυπτικῆς εἰς τὴν 2αν Τριεννάλε τῆς Γιουγκοσλαυκῆς τέχνης· ἔργα του εἶναι τὰ μνημεῖα τῶν πεσόντων ἀγωνιστῶν εἰς: Ντρέζνικα, Στάρι Γκράντ, Σίμπενικ καὶ Κουμάνοβο.

Ὁ Kosta Angeli-Radovani κατοικεῖ εἰς Ζάγκρεμπ, ὁδὸς Κριζανίτσεβα 5.

VLADIMIR MAKUC

Χαράκτης, γεννηθείς τὸ ἔτος 1925 εἰς Σολκάν τῆς Γκόρικα εἰς Σλοβενίαν. Ἀπεφοίτησε ἐκ τῆς Ἀκαδημίας Καλῶν Τεχνῶν Λιουμπλιάναν καὶ ἐν συνεχείᾳ ἠκολούθησε εἰς αὐτὴν σειρὰν ἐιδικῶν παραδόσεων ἀνακαινίσεως πινάκων. Ἐξέθεσε ἔργα του: τὸ ἔτος 1962 εἰς Λιουμπλιάναν καὶ τὸ ἔτος 1963 εἰς Βελιγράδιον, Κλάγκενφουρτ, Λίουρσκα Σόμποτα, Μάριμπορ, Ζάγκρεμπ, τὸ ἔτος 1964 εἰς Σκόπια καὶ Νόβα Γκόρικα. Μορφωτικὰ ταξίδια εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ κατόπιν εἰς Παρισίους, ὅπου εἰργάσθη πλησίον τοῦ I. Φριεντλέντερ. Αἱ ἔργασίαι του περιλαμβάνουν ἀντίγραφα τοιχογραφιῶν χαλκογραφίας καὶ εἰκονογραφίας βιβλίων.

ΒΡΑΒΕΙΑ. Τὸ ἔτος 1959 ἔλαβε τὸ Ἴον βραβεῖον χαρακτηριστικῆς εἰς τὴν III Μπιεννάλε τῆς Μεσογείου εἰς Ἀλεξάνδρειαν· τὸ ἔτος 1960 βραβευθὲν ἔργον του καὶ ἐξαγορασθὲν κατὰ τὴν 1ην ἔκθεσιν χαρακτηριστικῆς εἰς Λιουμπλιάναν· τὸ ἔτος 1962 βραβεῖον εἰς τὴν ἔκθεσιν «Μπιάνκο ε νερό» τοῦ Λουγκάνο· βραβεῖον τῆς Σοσιαλιστικῆς Κυβερνήσεως τῆς Σλοβενίας κατὰ τὴν 20ὴν ἐπέτειον τῆς Ἐπανάστασεως· βραβεῖον Πρεζέρν τῆς Κυβερνήσεως Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Σλοβενίας· τὸ ἔτος 1963 βραβευθὲν ἔργον καὶ ἐξαγορασθὲν εἰς τὴν V Μπιεννάλε χαρακτηριστικῆς τῆς Λιουμπλιάναν.

Ὁ Makuc κατοικεῖ καὶ ἐργάζεται εἰς Λιουμπλιάναν, ὁδὸς Ἰλίρσκα 34.